

Tuberkulose (TB)

Utarbeidet av TB-prosjektet Drammen.

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Tusen takk for at vi fikk komme til dere!

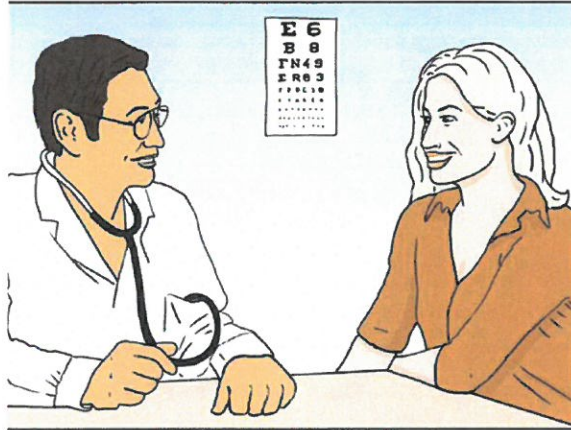
I dag skal vi fortelle dere om tuberkulose, eller «TB», som sykdommen ofte kalles.

Denne undervisningen er laget av personer med innvandrerbakgrunn i samarbeid med frivillige organisasjoner og helsearbeidere.

Tips til foreleser:

Det er fint hvis en tillitsperson forteller dette.

I Norge får alle en fastlege

Du må bestille time hos fastlegen.

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Fastlegen har en viktig rolle i norsk helsevesen. I Norge har alle som har oppholdstillatelse, en fastlege.

Har alle dere en fastlege? (Spør salen.) De som ikke har fastlege, kan gå til legevakten. (Oppgi lokal kontaktinfo her, for eksempel om en mottakslege eller helsesøster.)

I Norge må du ringe og bestille time før du kan få snakke med fastlegen.

Hvis du er veldig syk og har store smerter eller høy feber, kan du få en «akutt-time» samme dag som du ringer. «Akutt» betyr at det haster.

Hvis du ikke kan vente til neste dag, kan du dra til legevakten. Der stiller man seg i kø og får time samme dag. Det beste er å bruke fastlegen, som kjenner familien godt.

I Norge kan du ikke gå til sykehuset selv. Fastlegen din må henvise deg til sykehuset. «Henvise» betyr å gi beskjed om at du trenger hjelp.

I Norge må du ofte vente mye.

Tips til foreleser:

Det er fint hvis en tillitsperson forteller dette.

Leger og sykepleiere har taushetsplikt

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

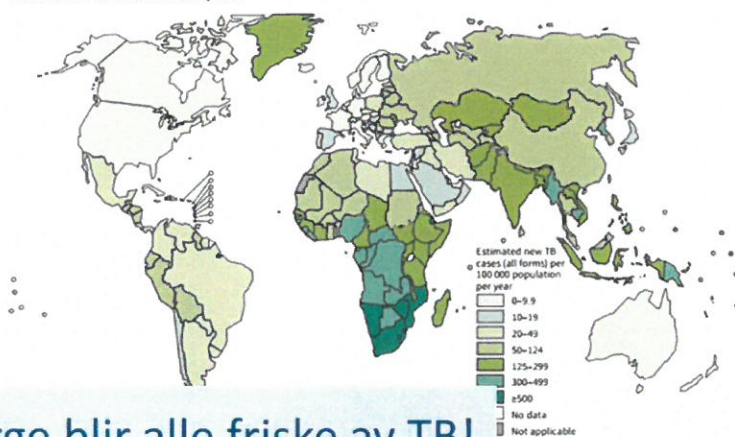
Alle leger og sykepleiere i Norge har taushetsplikt – eller confidentiality, som det heter på engelsk. Det betyr at legen ikke har lov til å fortelle noe av det du sier, til andre. Legen har ikke lov til å si noe til politiet, UDI eller noen andre. Du kan stole på leger, sykepleiere og andre helsearbeidere i Norge. Tolken har også taushetsplikt.

Tips til foreleser

Det er fint hvis en tillitsperson forteller dette

Mange mennesker i verden får TB

Estimated TB incidence rates, 2013

I Norge blir alle friske av TB!

SOEEG

De Forente Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Mange mennesker i verden blir syke av TB hvert år. Her ser dere et kart over verden. I land med mørk grønn farge er det mye TB.

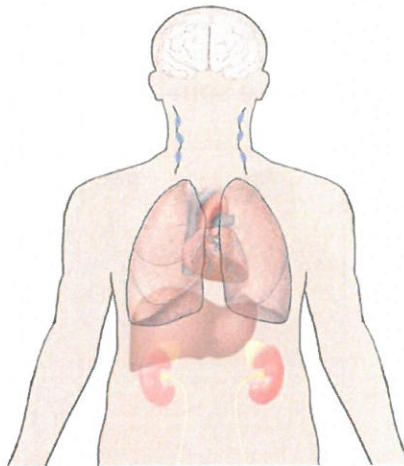
I land med lys grønn farge er det lite TB. I Norge (peke) er det ikke så mange som får TB i dag. De fleste kommer fra Afrika, Asia og Øst-Europa, men for 50–100 år siden var Norge også et land med mye TB. Noen dør av TB fordi de ikke går til lege, eller fordi de ikke får behandling. I Norge blir alle friske av TB!

Tips til foreleser

Hvis man har god tid, kan man be personer i salen om å peke ut sitt fødeland på kartet.

Hva er TB?

- TB er en sykdom som skyldes bakterier.
- Du kan få TB i alle av kroppen. Det vanligste er å få TB i lungene.

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Hva er TB?

TB er en sykdom som skyldes bakterier.

Mange spør: Hvor kommer TB fra? TB-bakteriene har vært blant oss så lenge det har vært mennesker på jorden. Hvis du har TB-bakterier i kroppen og kroppen ikke klarer å forsvare seg, kan du bli syk. Kroppen din kan bli svak hvis du får andre sykdommer, er veldig sliten, bor trangt eller får lite mat.

Du kan få TB i alle deler av kroppen, for eksempel i lungene, som en kul på halsen, i skjelettet og i hjernen. Det vanligste er å få TB i lungene. Det er bare TB i lungene som kan smitte til andre mennesker.

Hvordan smitter TB?

- TB smitter ved at man puster inn bakterier fra luften.
- De fleste som blir smittet, blir ikke syke.

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Hvordan smitter TB?

Hvis man får TB-bakterier inn i kroppen og kroppen ikke klarer å forsvare seg, kan man få TB. TB-bakteriene kommer inn i kroppen ved at man puster dem inn fra luften. På dette bildet ser dere hvordan dette skjer: De røde prikkene er TB-bakterier (peke på de røde prikkene).

I virkeligheten er bakteriene så små at du ikke kan se dem, men vi har tegnet dem slik at de er synlige. TB-bakteriene kommer ut i luften når en som er syk av TB, snakker, hoster eller nyser. En person som er nær den syke (peke på syk person), kan puste inn disse bakteriene og få dem inn i sin kropp.

Når man får TB-bakterier inn i kroppen, kaller vi det å bli smittet. Det skal mye til å bli smittet av TB. Du må være sammen med en syk i lang tid for å bli smittet. Det vanligste er å bli smittet av noen man bor sammen med. Små barn som er smittet, har større risiko enn voksne for å bli syke. Du kan ikke bli smittet av TB ved å drikke av samme glass eller ha sex.

Selv om man er smittet, trenger man ikke bli syk av TB. Ca. 1/3 av alle mennesker i verden er smittet av TB, men bare noen få av dem blir syke. Hos de fleste som er smittet, holder bakteriene seg sovende i kroppen. Hvis du får redusert immunforsvar og kroppen din blir svak, kan de sovende bakteriene våkne og gjøre deg syk. Dette kan skje hvis du får andre sykdommer, bor trangt, er veldig sliten eller får lite mat.

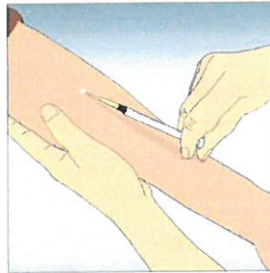
Tips til foreleser

se eventuelt arket med spørsmål og svar

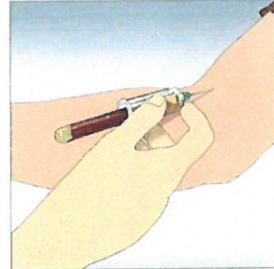
TB-undersøkelser

Røntgenbilde
(X-ray)
av lungene.

Hudtest (Mantoux).

Blodprøve.

SOEEG

De forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Norsk lov sier at alle som kommer til Norge fra land hvor det er mye TB, må undersøkes for TB når de kommer til landet.

Det fins flere tester for å finne ut om man har TB:

Et røntgenbilde (X-ray) tas av personer over 15 år. Røntgenbildet viser sykdom i lungene (for at bildet skal bli godt, må man ta av seg klærne på overkroppen).

En blodprøve viser om man har sovende bakterier i kroppen.

Noen ganger tar man også en hudtest, som heter Mantoux.

Tips til foreleser

Spør i salen: Hvem har tatt blodprøve og røntgenbilde? Rekk opp hånda!

Hvis testen er negativ, betyr det at du ikke er syk. Det er bra!

Hvis testen er positiv, betyr det at du kan ha TB-bakterier i kroppen. Da må legen undersøke deg. De fleste med en positiv test har bare sovende bakterier i kroppen og er ikke syke. Vanligvis klarer kroppen å forsvare seg mot bakteriene, og du holder deg frisk. Sovende bakterier kan være i kroppen i veldig mange år uten å gjøre deg syk, så det kan være lenge siden du ble smittet.

Noen ganger gir legen på sykehuset medisiner for å drepe sovende bakterier. Dette kalles forebyggende TB-behandling. Husk at de som har sovende bakterier, ikke er syke og ikke kan smitte andre.

Dette skjer ofte i kroppen når du har TB

Du hoster (3 uker eller mer)

Du har feber over litt tid.

Du har ikke lyst på mat, blir tynnere.

Du svetter om natten.

Du føler deg svak og trett.

Du får hevelse eller kul på halsen, under armene eller i lysken.

Alle som har slike symptomer i kroppen, bør gå til lege!

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Dette skjer ofte i kroppen når du har TB:

- Du hoster i lang tid – i tre uker eller mer.
- Du har ikke lyst på mat, eller man blir tynnere.
- Du føler seg svak og trett.
- Du har feber over litt tid og føler deg veldig varm.
- Du svetter mye om natten, slik at pyjamas og sengetøy blir vått og må skiftes.
- Du kan også få en hevelse eller kul på halsen, under armene eller i lysken, høyt oppe på låret. TB i slike kuler smitter ikke til andre. Det er bare TB i lungene som kan smitte til andre.

Alle som har slike tegn eller symptomer i kroppen, bør gå til lege!

Barn kan ha andre symptomer enn voksne

- sover mye og orker mindre
- spiser lite
- går lite opp i vekt
- svetter om natten
- hoster sjelden

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

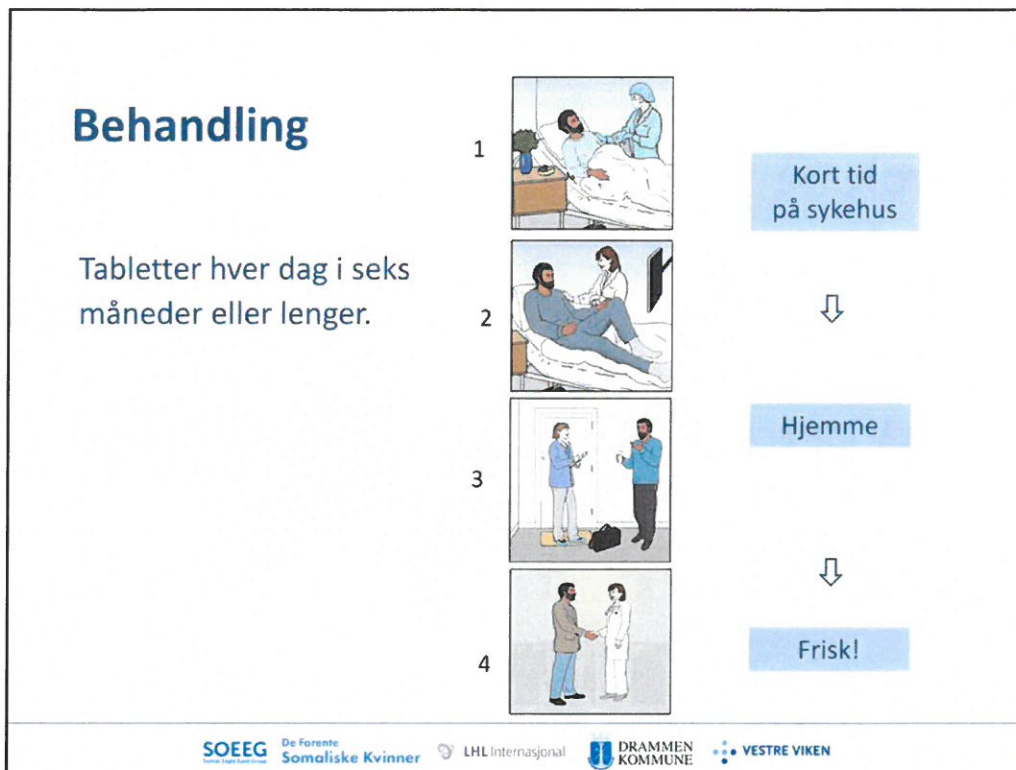
VESTRE VIKEN

Barn kan også få TB. Barn kan ha andre symptomer enn voksne

Barn som har TB, går ofte lite opp i vekt, spiser lite, sover mye og orker mindre

Barn som har TB, hoster sjelden.

Også barn som har fått BCG-vaksine, kan få TB. Vaksinen beskytter litt mot sykdommen, men den gir ikke full beskyttelse.

For å bli frisk må du ta medisinene hver dag i 6 måneder, eller lenger hvis legen sier det.

Du må ligge på sykehuset de to til tre første ukene, for da kan du være smittsom. Etter at du har tatt medisiner i 2–3 uker, kan du ikke smitte andre, og da kan du reise hjem fra sykehuset.

På sykehuset har sykepleierne på seg munnbind, frakk og hansker. De som kommer på besøk, må også ha på seg dette. Dette er for at ingen skal bli smittet.

Det er trygt å besøke en TB-pasient på sykehuset!

Når pasienten kommer hjem fra sykehuset, kommer en sykepleier hver dag hjem og gir medisiner. Pasienten er med på å bestemme når sykepleieren skal komme. Pasienter med TB går til lege på sykehuset og har en TB-koordinator som kan svare på spørsmål underveis.

Behandling for TB er gratis!

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

••• VESTRE VIKEN

Behandling for TB er gratis i Norge. Gratis betyr at du ikke betaler noe.

Du betaler ikke for legetimen, medisinene, bussbillett eller behandlingen på sykehus.

Du kan ikke bli smittet ved å dele tallerken, bestikk eller glass med personer som har TB.

SOEEG

De Forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Det er trygt å spise sammen med TB-pasienter som har kommet ut fra sykehuset i Norge. Du kan ikke bli smittet ved å dele tallerken, bestikk eller glass med noen som er syk.

Det er viktig å spise sunn og næringsrik mat. Spis mer grønnsaker, frukt, fisk og kjøtt, og ta tran. Spis mindre salt, sukker og fet mat.

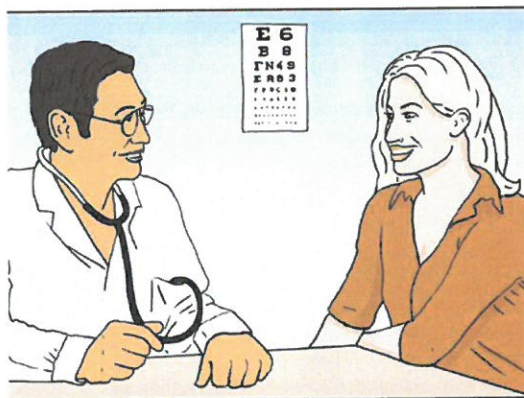
Mange pasienter tør ikke fortelle vennene sine at de har TB.

Hvorfor er mange redd for TB?

Kanskje er det fordi det i noen land er slik at mange mennesker dør av TB. Slik er det ikke i Norge. Her blir du helt frisk hvis du går til lege og får behandling!

Jeg håper dere lærer mye om tuberkulose i dag, og at dere kan lære andre at de ikke trenger å være redd for TB.

Gå til lege hvis du har symptomer på TB

SOEEG

De forente
Somaliske Kvinner

LHL Internasjonal

DRAMMEN
KOMMUNE

VESTRE VIKEN

Det er kaldt i Norge. Mange som bor her, hoster ofte fordi de har forkjølelse, influensa, allergi eller astma. Men hvis du har hostet og vært syk i lang tid, kan det være TB.

Gå til lege hvis du har ett eller flere av disse symptomene på TB hoster i mange uker, går ned i vekt, har feber, svetter om natten, føler deg svak og trett eller har hevelse/kul på halsen, i lysken eller under armen.

Du kan trygt snakke med fastlege eller sykepleier. De har taushetsplikt.

Tips til foreleser

Spør i salen – hvilke symptomer?

Du blir frisk av tuberkulose (TB)

Gå til lege hvis du har symptomer

Legen har taushetsplikt

Behandlingen er gratis

SOEEG De Forente Somaliske Kvinner LHL Internasjonal DRAMMEN KOMMUNE VESTRE VIKEN

Det er fire viktige ting å huske:

1. Du blir frisk av tuberkulose.
2. Gå til lege hvis du har symptomer på tuberkulose.
3. Lege og sykepleier har taushetsplikt.
4. Behandling er gratis.